

COSINZEANA

REVISTĂ · ILUSTRATĂ · BILVNARĂ

ABONAMENTUL:

PE UN PĂTRAR DE AN Lei 25.—
PE JUMĂTATE DE AN Lei 50.—
ÎN STREINĂTATE 1 AN Lei 160.—
PREȚUL UNUI EXEMPLAR Lei 4.

DIRECTOR:

DR SEBASTIAN BORNEMISA
REDAȚIA, ADMINISTRAȚIA ȘI TIPOGRAFIA
CLUJ, PIATA · CUZA VODĂ Nr. 16.
ANUL VI. Nr. 22 ☉ 1 Dec. 1922.

Trupele fasciste în marș spre Roma. După congresul dela Neapol, fascistii ca să grăbească căderea guvernului au pornit cu trupele spre Roma.

Șefii fasciști la congresul din Neapol inspectând trupele fasciste

Ceva despre compozitorul ceh Smetana și opera sa

În București serbătorește lumea muzicală și intelectualitatea română memoria unuia din cei mai de seamă compozitori, nu numai cehi, ci ai lumii, memoria lui *Frederic Smetana*. Se joacă pe scena „Operei române” vestita sa operă națională: „*Mireasa vândută*” și toate locurile vor fi vândute, cu multe reprezentații înainte — de asta sunt sigur — fiindcă opera aceasta face parte din vistieria scumpă a sufletului omenesc, în general și în special. Este și omenească și națională.

O operă, care nu îmbătrânește. Ca să priceapă cetitorul însemnătatea acestei opere, scriu câteva date explicative. Premiera ei este considerată de opinia publică cehă ca „ziua nașterii operii cehe” (30 Mai 1866). Din Mai 1866 s'a jucat pe scena „teatrului național ceh” din Praga până în 1882 de 100 de ori, iar în decursul războiului a putut și serbeze jubileul binemeritat de 500 de reprezentații. La expoziția din Viena (1892) a fost unul din punctele atractive.

Nu este intelectual ceh, aș putea susține, nu este țaran ceh, care să nu fi auzit melodiile din „*Mireasa vândută*” și să nu se fi extaziat de ele.

Smetana este unul din marii compozitori, pe cari ni i-a dăruit poporul ceh. Mort în 1884, după o viață plină de sbucium, a lăsat în urma sa multe opere nepieritoare, ca „*Dalibor*” (numele este al bardului național Dalibor), „*Libușa*” (mitica regină, de care spune tradiția, că ar fi înființat orașul Praga), „*Sărutarea*”, și această „*Mireasă vândută*” — apoi simfonia (ciclu) „*Patria mea*” și quartetul „*Din viața mea*”.

Când a fost vorba ca orchestra teatrului național ceh din Praga și corurile institutorilor cehi din Moravia și Praga să dea câte un

concert în Londra, Paris și Geneva, după încheierea păcii — au executat mai întâi de toate „*Patria mea*”, în care sunt descrise într'un mod magistral: râul Vltava—Moldava, care trece prin Praga — regiunea Șarka de lângă Praga, loc istoric remarcabil pentru cehi — și „cântecul țaranului”.

Din punct de vedere muzical nu voiu putea analiza operele acestea, fiindcă nu mă pricep la așa ceva, ceea ce vreau să relev este că cine a trăit între cehi câtăva vreme trebuie să înțeleagă marea importanță a personalității acesteia pentru dezvoltarea lor culturală.

Popor eminent muzical — corul institutorilor din Praga, menționat mai sus, a câștigat premiul întâi la un concurs de coruri bărbătești, internațional, în Paris, — popor, care a dat lumii muzicale trinitatea Smetana, Dvorák și Fibich, are un cult deosebit pentru muzică. Corurile cehilor și concertele date de Koczian, de Emma Destin, de Kubelik sau de „cuatorul ceh” sunt vestite în toată lumea. Când a voit să-mi ofere ceva specific cehesc, m'a invitat iubitul Jarník junior din Brno (fostul Brunn) să ascult în „*Národní Dum*”, în casa lor națională, ciclul „*Patria mea*” și quartetul „*Din viața mea*”.

Era încă sub dinastia urgisită, de Habsburg, și publicul adunat în sala de concerte simția durerea compozitorului ceh, când își descria surzenia, ca și când ar fi fost durerile neamului ceh de pe atunci. Trebuie să se știe că marele compozitor a avut aceeași soartă dureroasă ca și Beethoven — a trăit ani îndelungați în surzenia cea mai completă, compunând — întocmai ca Beethoven — bucăți clasice în această sfântă surzenie.

Își poate cineva închipui ceva

mai sfâșietor ca scena: unul din regii încoronați, ai sunetului, să asiste, surd, la deschiderea teatrului național al poporului său (1881) când fu sărbătorit ca un adevărat potentat?

Pe lângă surzenie a avut Smetana să mai urce și alt calvar, acela al mizeriei. Ca mulți alți promotori ai omenirii, sta și el adeseori în pragul celei mai desăvârșite sărăcii.

În privința aceasta ne oferă niște documente semnificative biograful său Bronislav Wellek (după care iau multe din informațiile de față: — „*Öster. Ung. Revue*”, 1894-5, Praga). Ascultați unul din țipetele de durere ale compozitorului. Il dă într'o scrisoare din Noemvrie 1880, prietenului său Srb: „Scriu mereu la opera „*Certova Stena*”. Într'aceea aș vrea bucuros să-mi câștig cu compoziții mai mici o para, o ticăloasă sumuliță editorială. Dar cu ce? și unde? Nici nu mă pricep să scutur din mânecă piese nouă muzicale... ca să aibă o oareșcare valoare. Mă oprește dela așa ceva nu numai surzenia mea dar și o *anumită sfială față de sfințenia artei*, care-mi poruncește să scriu numai atunci, când este gândul, de care sunt cuprins, vrednic de ea, dacă este bun, interesant și nu este de toate zilele! Și astfel de gânduri nu se nasc, nu-i vorba, în toate zilele! E un chin! — Tot mereu și mereu câte o trebuință și rezultatul unul și același — deficitul!”

Ascultați, vânători după senzațional cu ori ce preț, voi, cari nu știți ce va să zică acea „*anumită sfială față de sfințenia artei*”.

Smetana căpăta odată 91 fiorini austriaci pe lună, îi rămâneau din aceștia 6 pentru persoana proprie, iar ceilalți îi folosea pentru întreținerea copiilor săi!

Operele, cari se dau în ziua de astăzi de mii de ori, pretutindeni unde se vorbește limba cehă, n'au adus, pe când trăia autorul lor, acestuia, decât modeste venituri. Așa d. e., această „Mireasă vândută“ și-a vândut-o, din caz în caz, pentru suma fixă de 50 fiorini austriaci!

Oricât s'a simțit Smetana de nedreptățit de contemporani — a avut și el dușmani meschini, ca orice om de geniu, dușmani, cari l-au silit să ia lumea în cap și să ajungă directorul unei școale filarmonice în Suedia (Göteborg) — oricât a avut să sufere pe urma lipsei de hrană trupească, declara solemn, cuprins de fiorul mistic și sfânt al adevăratului geniu (1882): „Colegii mei, cu viața lor fericită, sănătoși, nu știu și nici nu-și pot inchipui lupta, pe care o duc împotriva unei sorți blăstămate, când lucrez! Vreau să mai cinstesc poporul meu aceea ce-i sunt dator și ceea ce port în inima mea — o operă de dimensiuni mari — și ca să pot duce lucrarea în îndeplinire, trebuie să-mi încord toate puterile, în starea mea tristă“. Iar Liszt, căruia i-s'a adresat odată cu rugarea să pună o vorbă bună pe lângă editorii de muzică, îl mângăia (1854), când n'avea rezultate bănești: „Problema principală a artistului este, în toate timpurile, să persevereze în convingerea sa intimă a binelui și a frumosului și să-și desvolte această calitate, desăvârșind-o, cu consecvență“.

Cuvinte de aur, udate cu lacrimi sfințite de atâția preoți ai binelui și ai frumosului! Așa a ajuns și Smetana, fiul berarului contelui Czernin, (o rudenie a actualului conte) să creieze — ca Rich. Wagner: „Parsifalul“ — opera de sărbătoare, de fală, a poporului său: „Libușa“.

Această „Libușa“ are o biografie interesantă. În decursul războiului mondial a jucat un rol însemnat. De câteori se repre-

zenta pe scenele teatrelor cehe — tot de atâtea ori era „Libușa“ ventilul de siguranță al poporului ceh. Fondatoarea orașului Praga, — eu am văzut jucat rolul de celebra artistă Emma Destin, — are o arie vestită, wagneriană, în care prevestește viitorul strălucit al orașului Praga. Cine putea opri publicul adunat să se entuziasmeze de prevestirea aceasta și cine putea porunci cehilor să nu identifice viitorul orașului Praga cu viitorul poporului lor?

Ca un singur om se ridica publicul în picioare, în sala de teatru și asculta cu lacrimile în ochi, câtă vreme conducătorii săi lăncezeau în taberele de concentrare din Thalerhof sau pe Spielbergul din Brünn sau în temnițele din Arad, prevestirile: te vei ridica și tu odată, popor al meu și măreață are să-ți fie strălucirea.

Când am luat eu parte la reprezentare a început publicul să cânte, ca sub o baghetă fermecată: „Kde domov můj?“ (care este patria mea?) — cântecul național. Era o manifestație de primul rang. Nu rămase ochi fără de lacrimă. Un neam întreg cerea dreptul său sub soare.

Așa a ajuns Smetana, cel ce se plângea că „oamenii cu bani“, aristocrații aceștia, privesc fără de milă la bietul sărântoc și-l lasă să flămânzească“, să ofere popo-

rului său o comoară fără de preț, o comoară ce nu se poate confisca de nici o comisie de rechiziționare și nu se poate îngropa în nici un beciu din Arad sau Spielberg, o comoară a sufletului.

* * *

Pe unul care disprețuiește, pe unul care batjocurește poporul ceh — l'aș invita să binevoiască să asculte odată o reprezentație a operei acesteia în „teatrul național“ din Praga. L'aș întreba mai apoi, după ce mi-s'ar fi desfășurat pe dinaintea ochilor viața minunată dela țară, din Boemia, după ce am fi ascultat melodiile naționale pline de vlagă, de frumusețe, de bun simț, după ce ne-am fi lăsat cuprinși de suflul acela rustic, sănătos, specific cehesc: Cum este cu putință să urăști un popor, care este în stare să se arate și să se manifeste astfel?

Firește, politica austriacă își vârase ghiarele între poporul ceh și poporul german și n'a lăsat ca sufletul curat al unui popor să vorbească sufletului curat al celuilalt popor, — vulturul cu două capete voia să fie pasăre de pradă, care ciugulește mereu, de aceea a ajuns să fie apucat cu mâni vânjoase și aruncat frumuseț în valurile Vetavei, pe timpul revoluției.

HORIA PETRA-PETRESCU

Cum s'a încheiat armistițiul din 1918

Credem interesante pentru cetitorii noștri câteva amănunte, premergătoare armistițiului din 11 Nov. 1918, acest mare eveniment istoric, care a pus capăt ostilităților atât de înverșunate ale marelui cataclism mondial.

În „Revue universelle“, dl Mermeix precizează câteva puncte destul de interesante. Astfel el constată, că la 6 Oct. 1918, când se ivise certitudinea, că Germanii erau pe cale de a

cere armistițiul, Statul major și Ministerul de externe au început a studia chestiunea.

În zilele de 7 și 12 Octombrie mareșalul Foch a conferit multă vreme cu președintele consiliului de miniștri Clémenteau și ministrul de externe Pichon. În urma acestei conferințe Foch și Pichon s'au prezentat la Elysée președintelui Republicii dl Poincaré cu o hârtie în care erau înscrise condițiile armistițiului. Președintele

Mareșalul Foch
cu suita sa înaintea vagonului istoric,
în care s'a semnat armistițiul cu Ger-
mania în 1918.

Republicei s'a arătat nemulțumit cu aceste condițiuni, pe cari le considera ca insuficiente pentru siguranța Franței și înlăturarea unei noi agresiuni din partea Germaniei.

De aceea s'a și pus imediat în legătură cu președintele consiliului asupra acestei chestiuni. Părerea dlui Poincaré era, că defecțiunea germană nu era încă completă, și că s'ar putea presupune, că, cerând armistițiul, Nemții nu urmăreau altceva, decât regruparea forțelor în scopul unei lovituri decisive. El ar fi dorit, ca armistițiul să nu fie semnat decât după înfrângerea definitivă a Germaniei. Clémenceau era însă de altă părere. El a spus, că președintele Wilson recomandă luarea în considerație a propunerii de armistițiu susținută de altcum și de Anglia. Astfel că într'un caz de refuz, Franța va rămânea izolată.

În ziua de 13 sau 14 Oc., Poincaré a notat în scris părerile sale către președintele Consiliului, arătându-i pericolul la care s'ar expune Franța în cazul când ar tăia entuziasmul soldaților printr'un armistițiu prematur.

Tigrul a răspuns președintelui Republicei într'un ton destul de aspru, notificându-i că miniștrii trebuie lăsați să lucreze după propriile lor îndemnuri, pentru că ei singuri au răspunderea. În cazul, când Poincaré ar insista, Clemenceau și-ar înainta dimisia.

Incidentul acesta n'a avut urmări, și miniștrii au fost lăsați să continue studierea condițiilor de armistițiu. În ce privea chestiunile militare s'a lăsat generalilor cea mai deplină latitudine.

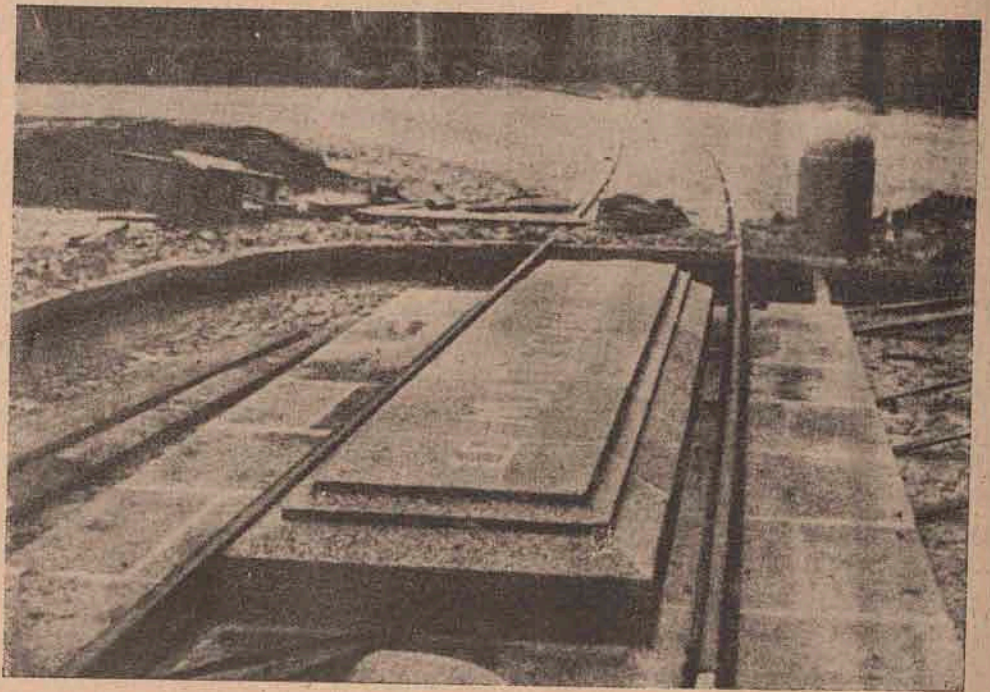
La 26 Oct. mareșalul Foch a convocat la Senlis un consiliu de război, la care au asistat mareșalul Douglas Haig, generalul Pershing și mareșalul Pétain.

În acest consiliu s'au stabilit condițiile armistițiului.

În seara de 26 Oct. actul acesta istoric a fost trimis la Paris, comunicat și guvernelor aliate, iar în zilele de 1, 2 și 4 Noemvrie a fost discutat la Versailles de consiliul interaliat de război. Propunerile mareșalului Foch au fost acceptate de consiliul superior cu două completări: predarea de 2000

de avioane și 10.000 de camioane și două reduceri la 3000 în loc de 5000 de aruncătoare de mine și la 30 de km. lărgimele zonei neutre în loc de 40,— pe malul drept al Rinului. În sfârșit s'a decis, să se mențină blocusul Germaniei *sine die*, pe câtă vreme mareșalul Foch să fie menținut până la evacuarea completă a teritoriilor, pe care Germanii trebuiau să le părăsiască în decurs de 25 de zile. Condițiile militare de armistițiu au fost deci operașefilor militari și încă la 31 Oct. mareșalul Foch în răspunsul său adresat colonelului House a spus: „Dacă Germanii acceptă condițiile armistițiului așa, cum le-am formulat noi, aceasta însemnează o capitulare în luptă“. „Prin această capitulare noi obținem tot ce am fi câștigat în urma celei mai strălucite victorii. Eu nu-mi recunosc nici un drept, de a mai sacrifica un singur om“.

Textul condițiilor armistițiului formulat definitiv la 4 Noemvrie a fost adus la cunoștința guvernului din Wahsington în aceeași zi, iar secretarul de stat Lansing a comunicat

Piatra comemorativă de pe locul unde a stat vagonul mareșalului Foch, când a semnat în 1918 armistițiul cu Germania.

În aceeași zi ministrului elvețian acreditat pe lângă Casa Albă, că mareșalul Foch este autorizat să primească reprezentanții Germaniei investiți cu depline puteri, pentru a le comunica condițiile de armistițiu. La 6 Nov. a ajuns la Berlin comunicarea ministrului elvețian și a doua zi 7 Nov. la orele 12½ noaptea Hindenburg a informat printr'o radiogramă pe mareșalul Foch, despre designarea plenipotențiarilor germani.

Generalisimul armatelor aliate a răspuns îndată, că așteaptă pe negociatori și în aceeași seară au și sosit la Rethondes secretarul de stat Erzberger, generalul Winterfeld, contele Obendorf și capitanul de marină Wanslow.

DI Mermeix expune considerațiile, cari — după părerea sa — au determinat pe mareșalul Foch, de a nulăsa să-iscapă ocazia obținerii capitulării Germaniei:

1. Englezii erau obosiți, căci la consiliul de războiu din 26 Oct. mareșalul Douglas Haig a spus, că ar fi bine să se termine odată, dacă e cu putință;

2. Deși Francezii erau destul de entuziasmați pentru război, totuși lupta care ținea fără întrerupere încă din Martie 1918 li-a cauzat pierderi considerabile;

3. Statele Unite debarcau în fiecare lună regulat o armată de 250.000 de oameni, astfel că în scurt timp americanii ar fi avut preponderanța pe continent și în acest caz venia eo ipso în discuție chestiunea comandamentului suprem, pe care Francezii nu l'ar fi dat bucuros din mână. Ori pentru înfrângerea definitivă a Germaniei era necesară o lovitură de încă câteva luni sub o comandă streină, neexperimentată.

Acestea sunt considerațiile dlui Mermeix, menite să aducă o rază de lumină în această chestiune foarte des controversată.

Gh. St.

Biruința fascismului italian

Astăzi suntem în plăcuta situație de-a da cetitorilor acestei reviste noi ilustrații privitoare la mișcarea fascistă italiană. Aceste ilustrații sunt de natură a explica ușor repede a cucerire, pe care a făcut-o în Italia fascismul, căci în adevăr, dacă

într'o vreme fascismul s'a manifestat numai ca o puternică acțiune contra bolșevismului și părea că se va stânga curând, — apoi în ultimele zile înainte de a se ținea congresul dela Neapole, s'a văzut că mișcarea fascistă se identifica cu desăvârșire cu *sufletul național italian* și din momentul acesta biruința lui a fost asigurată.

Benito Mussolini
șeful fascist și prim-ministru actual al Italiei.

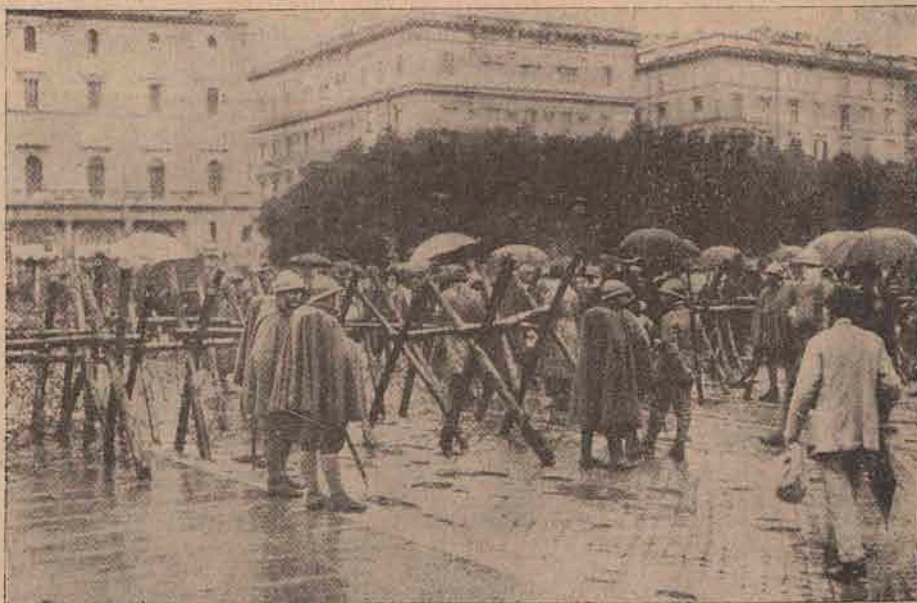
Încă în congresul dela Neapole șefii fasciști au simțit, că ceasul lor a sosit și de aceea au plecat la Roma, fără să uite, bineînțeles, a lua toate măsurile necesare pentru cazul, când ar

lua în mâini guvernarea țării.

Trupele fasciste concentrate în jurul Neapolei în număr de 35.000 au fost îndrumate să plece spre capitală. În fața acestei mișcări de trupe, guvernul italian trebuia să ia o hotărâre energică, sau să-și dea dimisia.

Întâi a încercat cu energia și în 28 Octombrie, la amiază, a declarat în Roma starea de asediu, dar văzând, că totul e zadarnic și că tot nu se poate menține, a renunțat la acest act și după un sfert de oră starea de asediu a fost ridicată. Regele simțind care este vointa țării, a ținut să meargă și de data aceasta, ca și în 1915, când s'a declarat războiul, în

direcția, în care mergeau masele. Căderea guvernului era astfel hotărâtă. Încercările făcute pentru a convinge pe Mussolini să intre în guvern, nereușind, cabinetul și-a dat dimisia.

După declararea stării de asediu în Roma, armata a barat câteva străzi. Aci vedem barat podul Cavour.

Artiștii noștri.

Anicuța Voileanu

S'a născut în Sibiu la anul 1890, fiică a asesorului cons. M. Voileanu și a soției sale Octavia n. Russu. Încă de copilă mică a arătat multă atragere pentru muzică și la etate de 6 ani, a compus deja unele piese mici, simple, pentru pian.

Prima instrucție a primit-o dela mama sa, însăși bună pianistă, a urmat apoi la profesorul cu bun renume Victor de

Heldenburg și la 1908, a plecat la Viena, unde a studiat 3 ani la Conservatorul de muzică și artă dramatică, având ca studiu de specialitate pianul. A studiat la distinsul profesor *Ernst Ludwig*. A terminat cursul cu succes eminent, luând diploma Academiei și atestatul de capacitate. Tot atunci a fost premiată cu premiul „*Beethoven*”.

Mănată de dorul de a se perfecționa tot mai mult, primind o bursă dela marele Me-

Artista Anicuța Voileanu.

Un oraș chinez distrus de taifun

Vântul turbat al Răsăritului, vestitul taifun, face din când în când grozave ravagii pe țărmii mării galbene și ai oceanului pacific. Când suflă el cu toată turbarea, nu numai că smulge copacii din rădăcini și ia coperișurile de pe case, ci dărmă și cele mai tari ziduri și izbește de țărmii stâncoși chiar și vapoarele din largul mării. Un astfel de taifun turbat a distrus, la începutul lui August, în adevăratul înțeles al cuvântului, orașul chinez Swatow, dela gura râului Han-Ki-

ang. Cu acest prilej au pierit vreo 5000 de locuitori din oraș și vreo 50.000 din împrejurimi, iar patru mari vapoare au fost izbite de țărm și distruse.

Orașul Swatow este un port dintre cele mai importante ale Chinei, cu 50—60.000 de locuitori, printre cari și mulți streini, mai ales Francezi, cari se stabiliseră aici pentru afaceri comerciale. — Ilustrația ce o dăm noi aci arată o parte din orașul Swatow distrusă de turbatul vânt.

Orașul Swatow, care a fost aproape total distrus de un puternic taifun.

cenat român, *d-nul V. Stroescu*, a mai urmat, la 1913, studiul la Berlin, sub conducerea renumitului pedagog Martin Krause, care ținea foarte mult la dânsa, ca interpretă iscusită a muzicii lui J. S. Bach. Teoria a făcut-o la Berlin cu profesorul Philipp Scharwenka.

După absolvirea studiilor a fost profesoară de pian la Sibiu, Oradea-Mare și Eger în Ungaria. În 1919 a fost numită profesoară la Conservatorul de muzică din Cluj, unde a funcționat doi ani, și în acest timp a debutat cu deplin succes, și în public la diferite concerte.

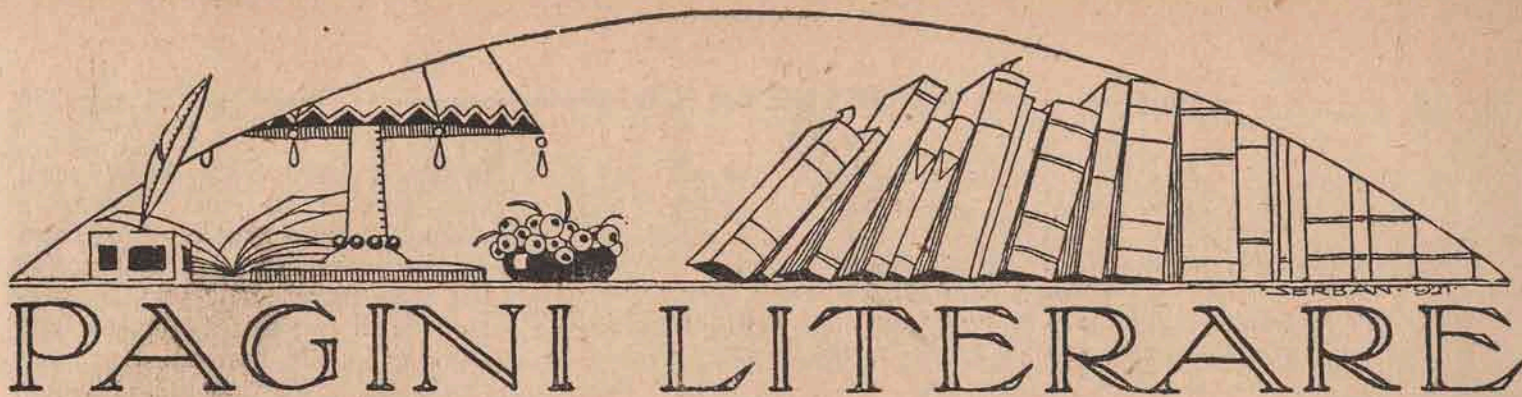
Primul concert propriu, la vârsta de 22 ani, l'a dat în 1912 la Sibiu, apoi la Brașov. Tot în anul acesta a conlucrat la concertul festiv, dat la Budapesta cu ocazia jubileului soc. „Petru Maior” și la Cernăuți la jubileul soc. „Armonia”.

A concertat și în București.

În toamna anului 1921, obținând o bursă de stat și dela Conservator un concediu de un an de zile, a plecat din nou la Berlin, ca să-și continue studiile.

h. p. p.

PAGINI LITERARE

Un drum la gara Briceni

Birjarul mi-a spus, că are să mă ia dela hotel la ora patru. E abia trei și jumătate. Măsoar în lung și în lat camera cu pașii mari, nervoși, număr până la trei sute, o mie și încerc toate tertipurile să-mi uit durerea de urechi. Încercare zădărnice, deoarece durerea persistă și ia proporții tot mai mari. Am impresia, că un tiran nevăzut, rânjind demonic și crud, îmi trece un fer înroșit în foc prin creeri mestecându-i ca pe o mămăligă, iar opera lui este însoțită de văjăituri surde cari par a stărui cu o ironie drăcească asupra unei idei fixe ce-mi întunecă rațiunea. Mă uit la ceas, a trecut abia un sfert. Mai am cincisprezece minute până la patru. Fur vremea aceasta cu pregătirea pentru drum. În jurul unui bețișor de lemn înfășor vata înmuiată într'un lichid tulbure gălbenu — a zecea sticlă ce mi-o dau doctorii, mereu alta și mereu agravându-mi boala. Iar aceste fitile le introduc în urechi, strângând dinții ca să nu urlu de durere. Cineva bate la ușă.

— Intră.

Vecinul meu, un medic călător și el, a intrat în cameră și mă salută radios cu fața veselă. Mai bătrân decât mai tânăr, scurt, bondoc și gras, doctorul e tipul omului îndesțit și încântat de propria-i existență. Li cerusem înainte de masă sfatul, mi-a recunoscut-o însă sincer: nu se pricepea. Nu era „specialist”. Imi întrerup operația și încep să fiu curtenitor, deși un instinct sălbatic mă îndeamnă să-l strâng de gât și să-l arunc pe fereastră. Într'un jargon scâlțiat de nemțascovreiască, doctorul — îl cunosc abia de câteva ceasuri — îmi desvăluie un secret — o concepție muzicală — și e dispus să-mi cânte „Tatăl nostru” pe care nu știu care Catedrală l'a primit în principiu condiționat însă să-l refacă cu un semiton mai jos. Mă uit la ceas, mai am cinci minute. Împac și capra și varza, rugându-l să cânte și cerându-i scuze

că în acest timp îmi continui bandajarea urechilor. Putea să mă ajute.

Un sopran fals și întretăiat își forțează ieșirea prin gâtul lungit al doctorului și cuvintele schimonosite în armonie perfectă cu durerile pe cari le încerc introducându-mi fitilele de vată în urechi, dau un complex de note stridente și provocatoare. Simfonia aceasta a iadului îmi zguduie întregul sistem nervos și trebuie să lupt cu mine însuși ca să-mi rețin mâna să nu-i înfund gura cu propriul lui „Tatăl nostru”.

Însfârșit a încetat. Cu o mină teribilă de radioasă, ochii bulbucați, îmi imploră laudele de cari era sigur doctorul. E ora patru. Imi vine să turbez. Stai, doctore că ți-o fac eu.

— E bună, doctore, dar cred că adevărată capodoperă ar fi numai dacă ai înălța-o cu un semiton mai sus.

Habar n'am de muzică și de semitonuri. Doctorul a căscat gura ca un punct sub semnul întrebării format de nasul multicoroiat, rămânând gânditor asupra tonului meu aspru de „cunoscător” care nu admite replică.

Imi strâng repede mărunțișurile în geamantan, plătesc imbecilului chior care în calitate de hotelier m-a molestat tot timpul cu prezența sa și a urlătoarelor sale vlăstare, de „Imnuri regale” și întind mâna doctorului.

Nedumerit acesta, cu o ultimă implorare, încearcă:

— Bine, dar Epitropia Catedralei, mi-a spus cu un semiton mai jos?

li strâng mâna și îl las fără răspuns. Plec. În fața hotelului nici o ô birjă. E ora patru și douăzeci. Ploaie sau mai bine zis țărăie, o țărăială umedă de apă și fulgi mărunți de zăpadă, care înțepă ca acele și pătrund până la măduvă. Strada e o oglindă murdară de noroiu compact. Mă plimb în lung și'n latul trotuarului înjurând în sinea mea pe birjarul mincinos. Iar plimbarea aceasta e o gimnastică acrobată de salturi inegale de pe colț pe colț de piatră. Încerc să mă gândesc la ceva. Desleg în cap o problemă filosofică — vorbă să fie pe așa o vreme — fac câteva opera-

țiuni algebrice în gând și tot nu-mi trece de urît. E ciasul patru și patruzeci. Trenul pleacă la opt treizeci și până la gară sunt doisprezece klm. pe un drum defundat și greu. Caut birjarul, informându-mă la trecători și prăvălii. Știam că-l chiamă Simion Leiba. Nu-i. Mă împac cu gândul, că m'a mințit Leiba și caut un altul dar tocmai atunci îl întâlnesc la un colț de stradă mai liniștit ca un brahman ce se roagă privind-și vârful buricului. Mă stăpânesc.

— Bine, prietene, e ciasul cinci, nu mergem?

— Iacă diloc, iu prind cai și merjim.

Ne înțelegem să-l aștept pe locul unde mă găseam, dar cum avea să întârzie cel puțin jumătate de cias, mă duc la o „ciainărie” întârziind intenționat în bojdeucă până când credeam că a trebuit să sosească Leiba al meu. Mă reîntorc, nu e. E un frig de-l simt în oase, a reînțepit și mai grozavă durerea de urechi. Intru într'o cârciumă ordinară din apropiere, hotărît să-l pândesc pe când vine. Gust un pahar de vin' beau o jumătate de vin, aștept, scriu o scrisoare — Simion Leiba nu mai vine.

În sfârșit cu chiu și vai după ce „la 200 di pași am inchi un pasajir” și se reîntoarce abia după trei sferturi de cias și nu numai cu un „pasajir”, după ce se mai ciartă cu alți birjari — „chincherență” și abia îl oprim noi pasagerii să nu se ia la bătaie, domnul Simion Leiba cetățean din Briceni și-a pus în funcțiune barca trasă de trei animale antediluviene după etate și în cari coastele întind piei de cai încercând să imite forme de Pegasus.

— Bine, Simion Leiba, e ciasul șase treizeci. Mai ajungem la tren?

— Ajunjim. Trin vini tirziu, doi cias, tri cias.

Bun. Ne mângăiem toți tovarășii de drum cu aceiași nădejde: Intârzie trenul. Zic toți tovarășii, deoarece nu suntem puțini la număr. În dreapta mea o ovreică își oscilează capul dintre bagajele și coltoanele ei; în față pe banchetă își fură locul unui altuia pe neobservate îm-

Ușa

*Avem și noi un dușman ce clipele ne strică
Când simt mai strâns lipită de piept făptura-ți mică;
Iar ne'nduratul dușman nu-i om străin sau rudă:
E ușa care 'ntr'una ne strică vraja 'n ciudă.*

*La fiecare sgomot ce-auzi cu 'nfiorare
Din brațe mi te smulge a ei amenințare,
Șă-ți potrivești în grabă în părul de cărbune
Șuvița trădătoare de clipele nebune.*

*Ne supără într'una și totuș de departe
Din dorurile mele și ușa face parte
Și simt atunci că vraja iubirii fără ea
Știrbită mi-ar părea.*

G. ROTICĂ

pingându-se un ovreu bătrân cu un tinăr îngrijitor de armăsari ai Statului; pe capră zgriburesc de frig doi negustori gesticulând năbădăios cu gesturi mari jargonul neamului lui Sim iar înaintea lor pe un sac ridicat în picioare, avidul Leiba Simion socotește în gând „ghişeftul” zilei. Șapte.

— Nu număra, că n'ari să fi bini — îmi spune vecina mea din dreapta înfiorată probabil de zvonurile deselor tâlhării întâmplare pe drumul spre gară.

Îmi ridic gulerul paltonului și încerc să-mi trec vremea gândindu-mă la ceva. Mi-e imposibil. Urechile îmi vâjăie în creier cea mai grozavă durere pe care am trăit-o vreodată. Barca ovreului se leagănă, părând din toate încheeturile și amenințând să ne răstoarne în fiecare clipă. Roțile se afundau mai mult de jumătate, lăsând în urma lor pleoscăitul stropilor murdari de mocirlă care ne umple hainele și fețele. O bură cețoasă se lăsa prin păcla umedă și întunerecul complextează tabloul tragic în timp ce bietele animale se opintesc din toate puterile lor să tragă prin marea mocirlei, barca arhitixită de alt soi de dobitoace mai crude.

E drumul nesfârșitului, drumul care n-are să se mai termine. Iadul de zece ori mai îndrăcit decât l-a descris Dante. Și monotonia aceasta diavolească abia este întreruptă din când în când de câte o oprire, când birjarul zbiară, înjură, bate mârțoașele nenorocite cari se opintesc degeaba fără ajutorul nostru al pasagerilor nevoiași de a ne înjuga la osii în mocirla ce trece peste genunchi. În momentele acestea își

scoate din boarfe nasul cărn și vecina mea:

— Nu am ajuns dija?

Trecem prin păduri. E locul periclitat de bandele de tâlhari. O tăcere de mormânt a cuprins pe pasageri. Se aud doar sforăiturile cailor sleiți de oboseală. Și e un frig care ne-a amortit și gândul în creier. Un vânt s'a deslănțuit și șușotește printre frunzele uscate ale pădurii. Glasul spăimântat al ovreiceii, a scos doar un sugrumat:

— Nuuu, au venit dija?

Am trecut de păduri. O veselie — motivată de altfel — a cuprins viețile din barca lui Simion Leiba. Se povestesc toate isprăvile tâlhărilor din această regiune. Odată o

nuntă ovreiască venia dela Lipcani spre Briceni în cinci trăsuri. În dreptul pădurei sunt oprii de patru oameni înarmați cari îi desbracă, le iau toate lucrurile de preț, îi desculță și îi expediază pe jos mai departe — fără mireasă. Se nimerise biata fată, frumoasă. Altădată e oprită de tâlhari o birjă ce mergea spre gară. Sunt jefuiți și pasagerii și birjarul și tâlharii nu iau nimica unui ofițer, care se găsea tot între cei jefuiți. I-au spus doar ofițerului: „Dela ofițeri n-avem ce lua. Așteptăm să vă mărească soldele”.

Am ajuns la gară. O lampă oficioasă ne luminează fețele lungite de îndelungile mizerii ale drumului, iar un impiepat plictisit ne anunță mormăind, că am scăpat trenul.

— Nu, Simion Leiba, fireai al...?

Halal să-i fie. S'a nimerit să nu întârzie trenul tocmai acuma când întârziase Leiba. Injura el singur în jargonul lui așa că nu mai era nevoie să-i ajutăm și noi.

— Vai de mini, și am să fac iu acum? — Scâncea cu glas de bocet vecina în timp ce negustorii de pe capră prinseseră ocaziunea să „ciupească” bietului Leiba jumătate preț. Vorba e, unde dormim? Alt tren nu e decât dimineață, gara n-are sală de așteptare și e un frig, un frig de îngheață gândul în creier.

Căpitanul Draconarius

Rapsodia toamnei

*Toamnă, toamnă, risipit-ai frunze moarte peste Fire.
Plânsul vântului le'ngropă, ochii cerului le plânge,
Toamnă, toamnă, prinde-ți doliu, floarea florilor se frânge
Pleoapa zărilor se pleacă, întunerecul se strânge
Și lumina se distramă tot mai slabă, mai subțire...*

*Toamnă, toamnă, cântăreții, s'au pierdut de mult în zare.
Cântul visurilor noastre, toamnă cine-o să-l mai cânte?
Plânsul crengilor uscate, crângul trist o să-l frământă
Și în nopțile 'nghețate, cine-o să se mai avânte
Să'mpletească peste Fire, salbă de mărgăritare!...*

*Toamnă, toamnă, solul morții, mi-a bătut aseară'n poartă.
Avea ochii de jăratec și privirile ncruntate;
Mi-a cerut să-i dau iubirea, să-i dau lacrimile toate.
Lacrimi n'am avut nici una, căci isvoarele's secate
Iar iubirea am găsit-o într'un colț de suflet, moartă...*

DEM. GĂLMAN

Moartea voluntarului

„...Incepuse să cadă de câteva zile o lapoviță deasă și mărunță, că nu mai era chip să se înceapă lupta. Impușcăturile abia se mai auziau din când în când și oștenii se retrăseseră în adăposturi, să-și mai hodonească oboselile grele din zilele din urmă. Zăceau acum pe paie, își cosau hainele rupte, puneau în rânduială armamentul și spuneau toată ziua la basme și la glume. Intreagă fața satului trecea pe dinaintea lor și flăcăii erau veseli, că mai aveau răgaz să-și potolească cele doruri, urzite nopți de-a rândul sub lumina plăpândă a stelelor.

Când dorul se furișa adânc de tot în sufletul unuia, acela începea să îngâne o doină trăgănată și feciorii se pomeneau cu toții, că doinesc alătura de el.

Fiecare avea în suflet aceeaș icoană dulce și dragă: a căminului îndepărtat, cu toate bucuriile lui din vremi de pace...

După patru zile, cerul ce însenină deodată și se lăsă un frig aspru. Pământul îngheță și crengile copacilor se împodobiră cu o brumă deasă și albă ca omătul.

— Pe anul aista am isprăvit cu Neamțul, mă flăcăi, zise caporalul Gheorghies, un Român voinic, dela Olt, care într-o luptă la baionetă începuse a lovi cu patul puștii și doborîse vre-o șapte Barbarezi.

— De-acum să ne vedem sănătoși la primăvară, când or da murgurii! răspunse un alt viteaz, mărunțel, cu ochii căprii și șireți...

Și printre soldați începu să se închege vorba și să curgă domol, ca năcazurile îndelungate peste capul neamului nostru. Vorbiau toți din toate părțile, de câte-o fetiță cu părul ca mătasa de moale; de vre-o păjanie de prin Ardeal, sau te miri de ce întâmplare, petrecută cu ani înainte. Toate lucrurile vechi renășteau în sufletele lor și căpătau o formă nouă, plină de viață și plină de culoare.

Singur Radu Mătrăgună, sta cu capul plecat pe-o mână și cu ochii duși, gândindu-se cine știe la ce lucruri triste, din viața lui năcăjită. El era cam strein printre flăcăii aceștia. Nu era cu niciunul dintr'un sat, nu copilărise cu ei, nu hoinărise și nu bătuseră împreună șezătorile, în lungile nopți de iarnă, când urla vântul prin hogeacul bordeielor și sufla fumul în casă.

Se trăgea de departe, din altă

țară, din Ardeal, de peste îmbroboditele creste ale Carpaților. Acolo copilărise și de acolo îl aduseseră vânturile în țară, înainte de războiu cu doi ani, când pârjolul începuse acolo. Atunci abia avea 16 ani și a fugit peste munți, nu pentru că i-ar fi fost frică că-l vor duce la luptă, că doar era prea tânăr pentru asta, — ci pentru că auzise, că va bate ca mâne ceasul cel mare și România va porni să-și desrobească frații. Nu vroia să lipsească dela războiul acesta și a părăsit satul lui înfundat în creerii munților,

trecând acolo, unde-l trăgea inima.

A stat doi ani în Țară, slujind la unul și altul, până în sfârșit a venit războiul, pe care-l visase de atâtea ori.

Iată-l acum, e în mijlocul lui. După patru luni de hărțueli neîntrerupte, de înaintări furtunate și de retrageri prăpăstioase, fără o clipă de hodină, fără o clipă de răgaz, luptând mereu și mereu stând în fața morții, — iată-l însfârșit ajuns la adăpost, într'un bordeiu, săpat câțiva metri sub pământ. Ce bine-i pare, că poate însfârșit să-și

Indoială...

*Stăm singuri în salon pe canapea.
Tăcem — și eu și ea.
Tăcerea ne apasă ca 'n mormânt!
Am vrea să spunem singur un cuvânt
Dar nu putem... ni-e graiul ferecat
Dar inimile 'n piept cum ni se sbat!
Tăcerea crește, crește, tot mai grea
Și tot nici un cuvânt nici eu, nici ea...*

— Da, da! —

*Și capul ea și-l clatină ușor
Privind cu ochii țintă la covor.
— Ce gânduri te muncesc, iubită, spune,
Te îndoești de dragostea-mi minune!?
In ochii ei frumoși s'aprinde-ò rază
Și din adâncul inimei oftează.*

*Ca rânduneaua 'n fapt de dimineață
Așa e mândra mea de vorbăreață.
Ea râde și suspină... O, iubită
Ce fericit sunt, când ești fericită!*

*Aceasta e acum dorința ei,
S'o luăm prin crâng la strâns de ghiocci...
... Cu drag adună stropii de lumină,
Pe cel mai alb cu buzele-l atinge
Și drăgălaș în peptul meu l-anină...
O, 'n preajma mea petale albe ninge!*

*Ai obosit iubita mea? Ci vin',
Și sezi pe pardesiul meu puțin...
Ascultă râsul undelor ce curg,
Privește cum coboară în amurg
Moș-Soare, cu-alui turmă aurie
Ce paște 'ncet pe verdea vecinicie...
Și-ascultă 'n zări măiastra ciocârlie
Cum jubilează dragostea 'n chindie!*

*Surâzi, surâzi! frumoasa mea minune,
Căci dac'un soare — acolo 'n zări apune
Mi-ești soare tu! Fe inima-mi de ghiață
Apleacă-te ușor și dă-i vieată...
Surâzi, surâzi! — pe floarea cea virgină,
Pe gura ta, pe cea mai dulce floare,
Să se coboare a mea ca o albină
Și să culegă mierea 'mbatătoare!*

Gântare

*O, noapte dulce și schinteetoare
De care 'n veci mi-e sete să mă 'ncânt
Te simt, te văd și dalbe visuri iară
Îmi dau să beau din farmecul tău sfânt:*

*Eu râd cu ochii stelelor și 'n mine
Sunt o pădure numai fir de brad,
Pune-ți urechea pe pământ cu grije
Și-ascultă graiul apelor ce cad...*

*Haho, cine-i în mândra mea pădure
De-mi pune 'n frunze-un freamăt
[dureros?*

*— Sunt dorurile tale ne'mpăcate,
Închide ochii, suflete, frumos.*

*Haho, cine-i străinul care cântă
Și-mi hohotește lung printre copaci?
— E părul lunii despletit de vânturi,
Închide ochii suflete și taci...!*

T. MURĂȘANU

mai adune gândurile, că poate să se mai gândească la cei rămași acasă, în Ardealul de care poate e pe totdeauna despărțit...

Simțea că genele i-se umezesc, că în pieptul lui se luptă năvalnic un șuvoiu de lacrimi, ca să dea buzna și să 'nceapă a i-se scurge pe obraji. Și ar plânge, ah, cum ar plânge, dacă n'ar fi soldat, dacă alături de el n'ar fi armă și baionetă și în jurul lui atâția frați de arme. Aceștia însă și-ar bate joc de el, poate i-ar zice, că-i fricos, văzându-i lacrimile și asta l'ar omori de rușine! Nu, nu va plânge, deși simte, că vre-o câteva lacrimi l'ar mai ușura, i-ar mai potoli dorul fără margini, după cei de-acasă...

Ușa bordeiului se deschide și din tranșee coboară un voinic cu mustața sbârlită și cu un ochiu înroșit, de nu se vedea nimic alb în el. Odată cu dânsul, se furișează și un aer răcoros și câțiva fulgi albi de zăpadă...

— „Hm, da bine o mai duceți voi, fărtaților“, zice el cu glasul ca de dojană. „Afară a'nceput să fulguie și cred, că vă simțiți bine aici, în jurul focului, cu spatele la căldură. Da Neamțul ce zice, hai? Credeți voi, că are să va lase în pace și nu va veni să vă scormonească din culcuș“?

— Las' să ne scormonească, nene Dumitre, — răspunde încet Radu Mătrăgună, care se trezește din gânduri la vorbele noului venit, —

că doar nu ne-a dat Țara arma în mână, să ne îngropăm de vii cu ea în pământ!

— Bine, bine, mă Puiule, adăugă Românul chipeș, mușcându-și un fir de mustață, ce-i alunecă în gură, — văd eu că ești isteț la vorbă, dar ce-o să te faci tu, dacă te dă din bordeiu afară, că mamați-i de parte, colo în Ardeal, și nu te poate lua în poală, să te ocrotească de vifor“.

Flăcâii încep a râde cu hohot și Radu Mătrăgună încruntă din sprincene, simțind, că tovarășul său își bate joc de el. Se scoală în picioare și mergând drept spre Dumitre, îi zice cu blândețe și hotărâre în acelaș vreme:

— Nene Dumitre, nu-mi place să-ți bați joc de mine. Eu am frați și surori colo 'n Ardeal și 'mi vine greu să stau acum închis aici, în loc să mă lupt, ca să ajung mai repede la ei...

Flăcâii toți încetează din râs și-și ascut urechile, să audă ce-o mai zice voluntarul. Acesta însă nu mai zice nimic și începe să meargă spre foc, când năvălește deodată un alt soldat pe ușă și se prăbușește în mijlocul lor:

— Atacă Nemții!
Soldații toți își incing armătura și 'n câteva clipe bordeiul e gol.
— Ei, acu să te văd, Piciule cât îți plătește cojocul, — strigă nenea Dumitre.

— Să mă vezi, nene Dumitre, — zice Radu, — și se repede afară în mijlocul tovarășilor de arme.

Nemții începuseră deodată un violent bombardament de artilerie și ghiulele cad cu sutele, înainte și după tranșee.

Deodată apoi se aud vajnice părâituri, țcănituri de mitralieră și strigăte de: ura, ura! Infanteria inamică pornește la atac și acum vine rândul la ai noștri, ca să-i stăvilească. Flăcâii trag la voe, ochind și rândurile dușmanului încep să se rărească, să facă goluri din ce în ce mai mari. După câteva minute se dă semnalul, să iasă ai noștri din tranșee și să-i alunge pe căpcăuni înapoi în văgăunile lor.

Radu Mătrăgună se asvârle cu o furie nebună spre inamic și merge cu câțiva pași mereu înaintea rândului de asalt. Din urmă Dumitre îl zărește și strigă la el:

— Fii cuminte, copilule, să nu-ți rămână pe-acilea oasele!

El însă nu mai aude cuvintele acestea, căci în momentul acesta un glonț vrășmaș îl lovește în frunte

și-l culcă la pământ, cu mâinile întinse spre inamic.

* * *

— Așa s'a stâns, bietul Mătrăgună, voluntar ardelean, prietene, — îmi zise colegul meu de școală de pe vremuri, cu care am stat alaltăseară la povești lângă un vinișor acriu. El fiind ofițer combatant, a văzut mult și știe multe. L-am întrebât din întâmplare despre bietul Radu, căci îmi fusese consătean și nu demult am primit dela mama lui un răvaș, în care îmi cerea vești despre Radu al ei. De sigur, că n'am tăria să i-le pot da, dar, am așternut pe hârtie povestea aceasta banală, despre moartea unui om oarecare, ca atâția alții, care au făcut războiul.

Și cu toate acestea, nu știu cum, dar mi-se pare că moartea lui Radu Mătrăgună a fost mai aleasă și mai bine primită ca jertfa adusă de alții. Poate pentru că mi-a fost mie consătean sau poate pentru că a murit cu dorul adâncit în suflet după părinți și după țara lui robită o mie de ani. Nu știu și nici nu vreau să știu. E treaba altora să descurce lucrul acesta. Eu am scris povestea, așa cum mi-a spus-o prietenul meu și fără gândul ascuns, ca să arăt moartea eroică a unui biet voluntar ardelean, din războiul nostru pentru întregire. Aceasta doar nu i-ar folosi nimănui. Cei morți, voluntari ori nevoluntari, își dorm de mult acum somnul de veci, și pe mormânturile lor a răsărit și s'a uscat deațătea ori iarba.

1917.

Sebastian Bornemisa.

Incoronarea.

*Dintr'o regretabilă greșală
acest articol ni-a sosit cu
întârziere, din care pricină
abia acum îl putem da loc.*

Visul sfânt s'a împlinit. Dela Tisa până la Mare, tot Românul s'a înveselit. Steagurile fâlfâiau în toată splendoarea lor, muzicile cântau imnul gloriei, clopotele sunau dulce, ducând la ceruri mulțumirea neamului, tunurile bubuiau de bucurie, că ora gloriei s'a împlinit. La această solemnitate mare a luat parte aproape întreagă Europa prin delegații ei mari și falnici. Sora noastră Franța și-a trimis pe cel mai înalt și mai priceput ostaș, pe mareșalul Foch,

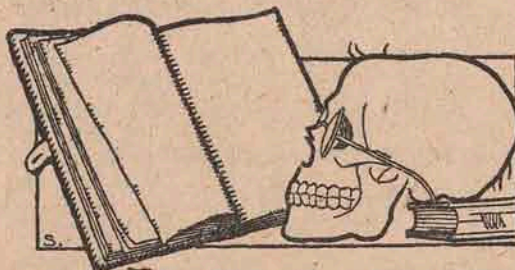
care a câștigat războiul și pe generalul Berthelot, care ne-a stat în ajutor cu îndrumările sale de a câștiga noi războiul. Anglia ne-a trimis pe ducele de York, Spania și celelalte state pe oamenii cei mai însemnați, să fie mărturie actului măreț și solemnităților glorioase.

Cu câtă mândrie și siguranță pășea M. S. Regele alături de frumoasa și înțeleapta noastră Regină Maria, urmând-o cele două regini și fiice, moștenitorul tronului Principele Carol, înaltul cler bisericesc și mulțimea cea mare de delegați ai tuturor țărilor, demnitarii noștri, miniștrii, deputați și poporul mândru și falnic iar împrejur stătea glorioasa armată în haine de sărbătoare, care veghea asupra adunaților. În apropierea cerului pasările uimitoare, aeroplanele, prin zborul lor încoronau și vegheau această sfântă ceremonie, dorită de veacuri de întreg neamul Românesc. N'a fost Român să nu salte de bucuria acestui eveniment și soarele văzându-ne mulțumiți nu și-a revărsat razele asupra noastră ci a trimis ploaia Dumnezeiască, care să ne vestească belșugul. N'a fost soare pe cer, a fost însă în sufletul nostru soare și bucurie, zâmbete și veselie pentru ziua cea mare ajunsă. Cine mai îndrăznește să zică că n'am fost un popor de care s'a îngrijit Dumnezeu, că providența națiunii ne-a trimis ziua aceasta de bucurie? În cer cântau osanalele poezilor noștri mari, Eminescu, Alexandri, Coșbuc, corul lor îngeresc totdeauna ne-a întărit speranța în acest frumos prezent. Rugăciunile neamului și în deosebi cântecele duioase, pe care femeile noastre le cântau cu foc și cu lacrimi fierbinți, se rugau pentru realizarea acestui sfânt vis, și au fost ascultate. „Ce vrea femeia, vrea și Dumnezeu!”

De-aceea, astăzi națiune mândră bucură-te, că Dumnezeu ți-a dăruit România-Mare, s'a împlinit visul sfânt, dorit de veacuri. Intreagă Europa te-a admirat, te-a lăudat, astăzi pășești ca falnică națiune și numele de Român este cunoscut.

AURORA.

**Cetiți și răspândiți
Revista „Cosinzeana”.**

IDĂRI IDIE TEAMIA

Un eveniment literar.

— Volumul de poezii al dlui Vasile Al. George. —

Poezia lui Vasile Al. George, care după ani îndelungați de pregătire ne dă aci cel dintâi volum al său, este un eveniment literar.

Tânărul nostru poet, născut în Ardeal apare deodată ca un însemnat scriitor, a cărui poezie depășește mult cadrul poeziilor ce le publică astăzi revistele literare. Stăpân pe-o limbă plină de muzicalitate, și mare meșter al expresiilor concise și clare, cum rar întâlnești în poezie, — Vasile Al. George are nu numai o imensă bogăție de imagini fermecătoare, ci și un formidabil material de inspirație. Cele mai variate motive se nșirue în volumul său și, lipsit de tot ce e banalitate, poetul te fascinează nu numai prin stilul, ci și prin concepția, pe care le-o dă acestor motive. *Cruciații*,

Vasile Al. George
talentatul poet ardelean, al cărui volum intitulat „Pământ”, a ieșit zilele acestea de sub tipar.

Marea, Focul, Timpul, Pământ, Inima Tăcerii, Soarele, Perpetuum mobile, Bălciul, Taina, Minerii, sunt câteva din variatele teme, pe care Vasile Al. George le înfățișează cetitorului într'o superbă structură și cu o claritate, pe care nu o întâlnești decât la cei mai talentați scriitori. Și acesta este un merit covârșitor mai ales astăzi, când tiparul inundă de cele mai neînțelese versuri, cari în afară de meritul de-a fi „moderne” nu au niciun altul și, îndrăznim să spunem, și nici o legătură cu literatura.

Vasile Al. George nu face parte din poezii aceștia noi, deși este mai nou decât toți, nou prin selecția și prin concepția riguros de exactă, pe care o introduce în poezia sa.

„Curg talazuri cruciații
Și din largi, pustii ținuturi,
Când pornesc, pornesc cu dansii
Mii de sori în mii de scuturi”.

Cine nu vede câtă plasticitate și exactitate este în aceste 4 versuri numai, pecare le prindem la întâmplare! Icoana exactă a cavalerilor evului de mijloc, cu zalele, scuturile și coifurile lor, în care se resfrânge soarele — este desăvârșită!

Amintim de concepția clară, pe care o împrumută motivelor sale Vasile Al. George și pentru a ilustra aceasta, reproducem pe cea mai simplă ca titlu dintre poeziile sale, pe aceea care altfel de a împrumutat și volumului titlul. E vorba de poezia sa „Pământ”:

Ce strâns mă ții legat de tine,
Oprindu'mi ori și ce avânt!
Aș vrea să zbor, aș vrea să caut,
Dar strâns mă ții legat de tine,
Pământ, nesimțitor pământ!...

Mai sus de nori se n'alță gându'mi
Și'n zarea cerului senin
El e corola unui crin...
Dar cad sub batere de vânt
Petale albe pe pământ.

Mi-e rădăcina 'nfiptă 'n tine,
Mă bate vremea și mă plouă,
Mi-s frânte brațele-amândouă,
Intregul trup par'că mi-e frânt, —
Și 'nctet s'apleacă spre pământ...

Ca mâine orice năzuință
Și orice vis, orice avânt,
Ce-a fost mai bun, ce-a fost mai sfânt,
Sub valul vremii trecătoare
Se vor prefăce în pământ...

Pământ, nesimțitor pământ...

Nota de duioșie discretă, care tremură și'n aceste versuri, o întâlnim adesea la Vasile Al. George. Când mai mult, când mai puțin pronunțată, ea constituie însă un

element sincer în poezia poetului, care, în treacăt o spunem, a avut multe zile necăjite în viață. Poate chiar acest fapt a contribuit, ca și poezia lui să fie umbrată de-această nuanță de pesimism, repetăm, discret, cu mirosul celui mai fin parfum și tocmai din pricina aceasta prețios.

Icoanele plastice ale naturii găsesc deasemenea în Vasile Al. George un iscusit și mare meșter, care le știe prinde și exprima cu o claritate și rezonanță uimitoare:

„Bat tălângi și codrii plâng,
Bruma cade...
Lacuri moarte mai răsfrâng
Chipul veștedului crâng...
In cascade
Cad pâraie... Șters în gol
Piere ce-l din urmă stol...

Este atât de minunată această strofă, încât pare copia unui tablou zugrăvit cu toată măiestria.

Înainte de a încheia această sumară dare de seamă, amintim ceva de elementul epic al poeziei lui V. Al-George. Cele două-trei fragmente, ce ni-le dă în volum, ni-l arată și ca prețios poet epic și credem că nu ne va șterge niciodată perspectiva, pe care ni-o deschide de pildă cu aceste șase versuri din fragmentul „Habsburg“.

Treaz, Monarhul stă, privește la furtuna
[ce s'agită...]

D-I. Mihăilescu-Brăila
dela Teatrul Național din Cluj, în rolul elevului Ionescu Dumitru II, din piesa „Extemporalul“.

Și prin noaptea, care curge de blestem
[călăuzită,
Printre munții grei de neguri, ce se
[năruie, vuid,
Printre fulgere, ce'n țandări din țarie
[se desprind,
Și prin gemătul pădurii și al apelor
[umflate,
Ochiul regelui ca fierul printr'o inimă
[străbate...]

Volumul lui Vasile Al-George se încheie cu câteva traduceri. Fără să insistăm mult asupra lor, le putem liniștit înșirui printre cele mai succese traduceri în limba românească.

Reproducem numai două strofe din minunata poezie a lui Longfellow:
Excelsior:

„Cădea din ceruri inserarea
Când tânărul porni... Cu zor
Prin ninșii Alpi suia cărarea,
Ducând un steag cu însemnarea:

„Excelsior“!

Ca noaptea-i fruntea, un pumnal
E ochiul lui scânteetor,
Iar glasul-i, cântec de caval,
Urca spre ceruri, ca un val:

„Excelsior“!...

Acesta este volumul lui Vasile Al-George, prins în câteva trăsături. Spațiul acestei reviste nu permite mai adâncite dări de seamă, după cum ar merita, — cu toate acestea însă este pentru noi un fericit prilej să constatăm, că poezia lui este un adevărat eveniment literar și felicităm din inimă pe tânărul poet, care, suntem siguri, se va impune publicului nostru iubitor de cultură și fără acele reclame de bâlcu, pe care le fac atâția scriitori din generația de astăzi.

De încheiere spunem un cuvânt de laudă pentru acela, care a făcut posibilă apariția acestui volum de poezii: dl Dr. Petru Groza, fost ministru, care se vede că are obiceiul, într'adevăr bizar înaintea multor oameni politici ai noștri, — de-a ajuta pe tânări scriitori de talent să poată arăta lumii ce sunt. Un obicei, pe care am dori, ca dl Dr. Groza, să nu-l neglijeze.

Dr. S. B.

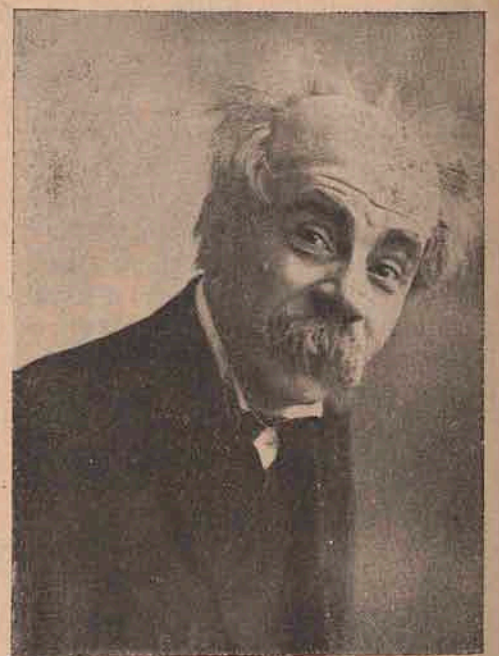
Teatrul Național din Cluj.

Cu „Hamlet“ trupa Teatrului Național din Cluj face primul pas în reportoriul clasic. Și fiindcă, după cum am promis odinioară, nu ținem să menajăm pe nimeni în expunerea nepărtinitoare a adevărului,

putem afirma dela început că acest prim pas a fost făcut cu stângul, cum zice românul când îi iese rău planurile.

Paremi-se că „Hamlet“ face parte din acel reportoriu fix pentru toate Teatrele Naționale, inovație a d-lui Director general. Inovația poate n'ar fi rea, dacă, — nenorocitul dacă — toate teatrele ar putea avea un ansamblu care să nu compromită piesa. Căci, deși în teatrul clasic de obicei un singur erou umple scena cu personalitatea lui, totuși în „Hamlet“ avem atâtea roluri pline și de o necontestată valoare artistică, încât dacă ele nu sunt bine interpretate poate foarte ușor să se treacă dela tragedie la comedie știindu-se mai ales că „dela sublim până la ridicol nu-i decât un pas“.

„Hamlet“-ul d-lui Zaharia Bârsan este admirabil. D-sa a reușit să ne dea cu puterea talentului său întreaga furtună de sentimente care au chinuit pe nenorocitul prinț din țara în care „era ceva putred“. Deprimat și îngenunchiat de durere la început, cuprins de revolta reținută și mascată mai pe urmă, simulând nebunia, — și atât de măreț, — pentru a descoperi pe criminali, zguduitor în scenele cu Ofelia și cu Regina, ne-a dat o interpretare care merită să fie văzută pe scenele tuturor teatrelor dela noi. Ansamblul a știrbit însă mult din această frumoasă creație a d-lui Bârsan. Și nu e vina artiștilor ci a d-lui Mavrodi care vrea reportoriu fix și poate și

D-I. Mișu Ștefănescu
dela Teatrul Național din Cluj în „Extemporalul“, în rolul lui Brebeneag, directorul liceului.

a d-lui Bârsan, care în calitate de director trebuia să știe că nu e bine să compromită realele talente ale artiștilor dela Cluj cu roluri ce întrec puterea lor de creație.

Ofelia d-soarei Jeana Popovici ne-a arătat talentul său sub o nouă față. Nimeni nu credea că d-sa ar putea juca și dramă și încă un rol din care artiste cu mare reputație au trebuit să iasă îngenunchiate. Și chipul cu desăvârșire corect cum a interpretat acest mare rol ne face să așteptăm dela D-sa și dramă. A avut scene în adevăr foarte bune și dacă i-a lipsit puțin unitatea, ne-a dat în schimb o mișcătoare scenă când, nebună, împarte florile în fața celor pe care acum nu-i mai cunoaște.

Di Bănuțiu, un tânăr artist, ne-a surprins cu interpretarea foarte bună a Actorului. D-sa va fi un foarte prețios element de dramă.

Decoruri noi, punerea în scenă foarte îngrijită, deși în unele tablouri unde ar fi trebuit o perspectivă mai largă s'a ghemuit decorul chiar lângă rampă, așa cum s'a făcut cu tablourile când apare umbra regelui mort.

Rugăm pe toți abonații noștri, cari au fost avizați printr'o carte postală, că sunt în întârziere cu plata abonamentului, să binevoiască a trimite neîntârziat restanța, căci altfel nu le mai trimitem revista.

*

Incepând cu numărul de Crăciun, revista „Cosinzeana” va apărea pe hârtia ei dinainte de războiu și cu prilejul acesta se va trimite pentru

propagandă în 10.000 de exemplare. Cetitorii noștri, cari își dau seama de enormele sacrificii, pe care le facem pentru susținerea acestei reviste, sunt rugați ca să ne stea în ajutor, făcându-ne printre prietenii și cunoscuții lor măcar câte 2—3 abonamente noi.

Numele și fotografia acelor iubiți cetitori ai noștri, cari înțeleg să sprijinească munca noastră, câștigându-ne noi abonați, le vom da, începând cu numărul de Crăciun, în revistă la o rubrică specială, sub titlul:

„Prodagandiștii revistei „Cosinzeana”.

Rugăm în acest scop pe abonații noștri să ne colecteze de pe acum abonamente noi și să ni le trimită împreună cu o fotografie a lor.

Abonamentul dela anul nou va fi 120 Lei pe an. Această ușoară urcare suntem siliți s'o facem, scumbindu-se în cursul anului acesta mult și hârtia și mâna de lucru.

*

Omul și musca. Nu este vorba aci de vre-o fabulă, nici de a arăta imensele pericole, ce le prezintă acest uricios animal pentru sănătatea publică și nici de necesitatea imperioasă, de a-l stărpi fără milă. Voim să arătăm cetitorilor noștri un studiu comparativ al naturaliștilor americani Raymond Pearl și Silvia Parker, cari au publicat de curând observațiile lor asupra duratei vieții muștelor în comparație cu aceea a omului.

Constatările acestor savanți sunt destul de interesante. Ei au operat asupra mai multor mii de indivizi din patru rase ale speciei muștelor de fructe: *Drosophila melanogaster*.

Le-au închis la o temperatură constantă de 25 grade, menținută cu ajutorul unei etuve electrice și le-au nutrit confortabil cu mâncări alese.

Comptabilitatea deceselor însă, care trebuia să fie exactă, dacă voia într'adevăr să stabilească durata reală a existenței unei muște, nu era ușor de ținut.

Experimentatorii au avut atunci ideea să ia ca model de comparație tablele, de cari se servesc în socotelile lor societățile de asigurare pentru stabilirea mortalității la oameni, singurele, cari pot da unele indicații mai precise.

După un timp oarecare de observație au ajuns să compare curba relativă la muște, cu aceea relativă la oameni și constatău că oarecare uimire, că traseul urmează aceeași direcție. S'a luat atunci ca unitate de mortalitate a muștei ziua, iar a omului anul, adică musca trăiește în mediu de atâtea ori 24 de ore, de câte ori trăiește omul 365 de zile.

Continuând traseul în unele puncte se poate observa o despărțire a curbelor,

ceea ce a dat posibilitatea observatorilor să facă deducțiuni interesante.

Astfel în partea aceea a curbei, care corespunde vârstei de 30—50 ani pentru oameni și prin urmare de 30—50 de zile pentru muște, mortalitatea este mai mare la muște, decât la oameni. În schimb perioada bătrâneții, căderea este mai frecventă la oameni, decât la muște.

Pentru ce această diferență, această anomalie? Cei doi savanți americani o explică în modul următor și bine înțeles, că lor le revine întreagă răspunderea: Durata vieții la *Drosophila* este regulată printr'o lege mai biologică, mai naturală, decât aceea a omului. Pentru acesta din urmă, manifestările activității sale vitale, ale chimismului său, sunt turburate, modificate de toate măsurile de igienă, pe cari educația sa tehnică i le indică ca folositoare.

Dacă cele două curbe se despart în partea lor mijlocie, este pentru că aceste măsuri au reușit la specia umană să întârzie moartea ființelor venite pe lume cu forțe mai slabe. În urmă însă dispar repede îndată ce trece epoca mijlocie, lăsând loc muștelor să se desfășoare la bătrânețe.

În ajutorul acestei interpretări americanii citează un fapt extrem de curios. Doi compatrioți de ai lor Glover și Macdonel au studiat în perioada dela 1913—1916 durata vieții la populațiile provinciilor romane din Africa, bazându-se pe datele furnizate de inscripțiile de pe pietrele mormintelor și au stabilit și ei curbele mortalității în această îndepărtată epocă. Curbele arată, că viața se desfășura atunci cu o perfectă regularitate. Oamenii trăiau până la adânci bătrânețe. Constituția lor robustă sfida vremurile. Cei plăpânzi dispăreau iute și degrabă.

Ori curba *Drosophila* își ia locul exact între aceea a omului civilizat, căzut victimă insalubrității publice și a strămoșilor noștri de acum două mii de ani.

E bine, sau e rău, Dumnezeu știe. Iar sociologii se îndrepteze, ce-i de îndreptat, numai să se poată înțelege. Căci Doamne de multe ar scăpa oamenii, dacă s'ar putea înțelege unii cu alții.

Gh. St.

*

Biblia. Între scrierile cele mai de seamă, cari au pasionat omenirea, se găsește în primul rând cartea cărților: biblia cu comorile ei de învățături morale. — În toate țările de pe rotogolul pământului sunt societăți de propagandă, pentru intensificarea cetitului acestei prețioase bogății sufletești. În Anglia societatea „The British and Foreign Bible-Society” a luat o mare dezvoltare, înființând depozite în toate țările mai principale. În America, călătorul poate avea la dispoziție ori și când în orice hotel biblia în limba maternă.

Cartea aceasta, cu 1700 de pagini se vindea în timpuri normale numai cu 80 de bani. Ea a apărut în nu mai puțin de 432 de limbi, cu caractere arabe, gotice, evreiești, chinezești, cirile etc. Numai pentru orbi s'au tipărit exemplare în 31 de limbi.

Interesul, pe care lumea îl poartă acestei minuni a înțelepciunii omeniești este apreciabil în toate părțile.

Războiul a avut în multe țări o influință

nefastă asupra cetitului bibliei. In alte țări însă interesul pentru cultivarea cât mai intensă a moralei creștine a crescut, cu toată reducerea de teritorii.

Tabloul comparativ următor ne va da o icoană reală a situației. — In anii 1919 și 1920 biblia s'a vândut in următoarele exemplare :

	1919	1920
Germania	147.257	93.046
Elveția	13.865	15.623
Austria	13.926	20.198
Cehoslovacia	4.423	10.007
Ungaria	29.768	18.027

In România biblia este prea puțin răspândită. — Preoțimea noastră și-a dat prea puțin seama de enormele foloase morale, pe cari le poate propaga cetitul acestei prețioase lucrări.

La Slovaci a fost tradusă pe înțelesul poporului de părintele Hlinka, prin anii 1908—1910, când acest martir al neamului său era închis in temnița din Seghedin.

Nouă încă ne-ar aduce foloase inapreciabile o astfel de răstălmăcire.

In vârtejul miliardelor. La 10 Octombrie a murit subit într'un hotel din Southampton in apropiere de Londra, Isaac Guggenheim, regele aramei.

Tatăl său Meyer Guggenheim, originar din Elveția a emigrat in America la anul 1853, debarcând in țara miliardarilor abia cu câțiva franci in buzunar. Aci s'a apucat de negustorie vânzând pe stradă chinoros pentru sobe. La moartea sa era cel mai mare exploatator de mine de aramă. Isaac este unul din cei șapte fii ai lui Meyer, proprietarii societății „Guggenheim Exploration Company”, o instituție formidabilă, care posedă mine de aramă in Alaska, Mexico și California.

America exagerează puțin. — Insufletirea americanilor pentru amendarea legii de prohibiție a alcoolului a cam indispus autoritățile transceonice, cari văd in întronarea regimului alcoolic un pericol, care amenință mersul normal al muncii.

De aceea John Bull a dat un bill, in virtutea căruia toate vapoarele, cari au pe bord beuturi spirtoase se vor opri in larg la o distanță de 3 mile, nefiindu-le permis a acosta in porturile americane începând cu ziua de 14 Octombrie.

Billul acesta, a produs consternație pe vasele cu direcția spre America, cari au toate pe bordul lor pivnițe excelente, cari nu pot fi vărsate in mare. Pe de altă parte echipajul nu renunță la rația de o jumătate de litru de vin, iar cei dela cazane un litru ce li-se cuvine pe zi după regulament.

Societățile de navigație europene au înaintat un protest împotriva acestui „bill” sec, și speră, că Curtea supremă va refuza să ratifice un astfel de abuz de putere.

Cinstea individuală. Franța este cea dintâi țară din lume, care a decretat prin revoluția ei dela 1789 drepturile omului. De aceea orice prejudiciu adus libertății sau onoarei personale a cuiva este reprimat cu ultima energie. Căzul, ce-l vom istorisi aci, ne dovedește mai mult despre

superioritatea morală și integritatea justiției franceze. Iată de ce e vorba:

Una dintre cele mai renumite dansatoare de odinioară ale Parisului, celebră prin frumusețea ei și prin legăturile galante ce le-a întreținut cu multe dintre capetele încoronate ale Europei, in deosebi cu regele Leopold II al Belgiei, Domnișoara Cléo de Mérode s'a simțit jignită in amorul propriu prin reprezentarea pe scenele de cinematograf ale Capitalei, a filmului „Au Paon”, in care i se părea ei că sunt copiate și biciuite scene din viața ei intimă. In anumite texte ale filmului este amintit numele unei dansatoare americane „Cléo”, reprezentând o fată depravată, care eșia spre ziua din cabareti in stare de ebrietate însoțită de tineri galanți, dintre cari unul, băiat de familie, s'a îndrăgostit de ea și a luat-o de soție. Familia tânărului o apostrofează cu epitețele cele mai nedemne.

Domnișoara de Mérode a cerut Tribunalului secestrarea imediată a filmului, până când se va putea pronunța justiția, deoarece dânsa a acționat in judecată pe proprietarul filmului in chestiune.

Președintele, cu toată opoziția făcută de cei interesați a ordonat punerea sub sechestru a filmului incriminat, prescriind, că decizia sa să fie imediat executată. — Iată o justiție într'adevăr superioară.

O poetă in consiliul de disciplină. Mai puțin superior este consiliul de disciplină al funcționarilor poștei din Paris, cari lipsiți de curtoasia ce o dătoresc sexului frumos, aplică o pedeapsă aspră unei funcționare, care pe lângă această modestă îndeletnicire mai posedă și marile dar al poeziei, este așa zicând fiica zeilor.

Intr'adevăr, Domnișoara Marta Dupuy este o versificatoare cu mult talent poetic. La 1904 a câștigat premiul Sully-Prudhomme, iar un an mai târziu ministrul Franței d-nul Leon Bérard a atârnat pe pieptul tănărei poete floarea timidă a academiei.

In serviciu, domnișoara Marta se vede că este mai puțin fericită. Munca neliniștită a biroului de poștă cu publicul acela nervos, care își bate la geam tocmai in momentul celor mai dulci inspirații, și-ți alungă pentru o marcă de 25 de bani planul întreg al unei capodopere, poate, aduse pe poetă într'o stare de surescitare nervoasă. De aceea foarte adeseori se întâmplă, ca profanii să scrie in cartea plângerilor, că ei nu recunosc in fața ghișeului P. T. T. înălțimile Olimpului.

Administrația P. T. T. printr'o antitesă romantică și printr'un rafinament chinezesc de crudelitate a dat dreptul profanilor, mai aducând in sarcina fiicei lui Apolo și faptul, că-și încălzește cafeluța la gazul statului, pricinuind o colosală pierdere in averea publică.

Domnișoara Marta Dupuy a fost tradusă prin urmare in fața consiliului de disciplină al P. T. T. și acuzată de lipsă de amor propriu și indisciplină.

Consiliul, ca un părinte sever a *admoniat*, pe Domnișoara Marta, atragându-i atenția in deosebi asupra gazului administrației, care și așa nu poate face explozii artistice in combinațiile poetice ale distinsei laureate.

Cum se tipăria o carte in Veacul al XVIII. Găsind la un anticar o carte tipărită la 1766 in Franța, iată ce am descoperit :

Cartea se numește „Recherches pour l'origine des découvertes attribuées aux modernes” de Dutens. La sfârșitul cărții există o notă interesantă : aprobarea oficială pentru tipărirea cărții, urmată de privilegiul pe care regele Ludovic XIV îl acorda editorului.

Actul privilegiului era pompos ca tot ce făcea Regele Soare. El înștiința pe toți consilierii săi, preoții, primarii, ofițerii de justiție etc. că a dat voe văduvei Duchesne, librar din Paris să tipărească acea carte. Privilegiul era valabil 12 ani și se interzicea librarilor, editorilor și tipografilor de a tipări altă ediție și chiar de a tipări numai extracte, fără voia văduvei Duchesne. Pentru contravenienți se prevedea o amendă de 3000 lire.

In actul de privilegiu se judeca pe ce hârtie se va tipări cartea și cu ce litere. Se specifica că după tipărire să se dea 2 volume Bibliotecii publice, unul Bibliotecii Regale etc. Acest act era inregistrat la Camera Sindicală a librarilor și tipografilor.

Flammarion și teoriile lui Einstein. Marele astronom Flammarion studiind ultima eclipsă totală dela 21 Sept. a. c. verificând veracitatea teoriilor lui Einstein in legătură cu acest fenomen, iată ce spune :

După Einstein, energia luminoasă e grea, de unde rezultă că razele unei stele ce ating marginea soarelui, mai înainte de a atinge ochiul nostru, trebuie să fie deviate dela linia dreaptă prin influența masei solare.

Unghiul de deviație cum îl prevede teoria relativității este de o secundă de arc și 75 de sutimi. Lucrul acesta trebuia deci verificat.

Stelele din apropierea soarelui la eclipsă vor fi puțin numeroase și puțin luminoase. Și apoi deviația ce trebuie măsurată este extrem de mică : o secundă și 3 sferturi numai. Vă puteți închipui cât e de mică !

Să ne gândim că o secundă e mărimea aparentă a unui metru la depărtarea de 205268 metri, sau un centimetru văzut dela 2 km. ori un milimetru văzut dela 206 metri sau un fir de păr subțire de a 10 parte dintr'un milimetru văzut la 20 de metri.

Ce este deci o secundă?!

E unghiul sub care vom vedea, — ori cât de tare ne-ar fi vederea, — dela cap până la picioare un om de 1,70 m. la o depărtare de 350 de kilometri.

Un astfel de unghi e prea mic și invizibil cu ochiul liber, din care cauză e și greu a-l măsura.

Ori ce ar fi, — confirmare sau neconfirmare a teoriilor lui Einstein, — nu vom vedea din cauza aceasta dispărând grandiosul și magnificul edificiu al mecanicii newtoniene, care este pe deplin stabilită.

Iată cum această eclipsă are o infimă importanță la verificarea acestor detalii fără nici-o însemnătate.

G. P.

Arta Bolșevică. Cum au venit la putere bolșevicii au căutat să distrugă toate monumentele și lucrările de artă ce amintea de epoca țaristă. Numai mormântul lui Alexandru al III, — care-i o capod'operă de artă le impusese respectul, cruțându-o.

Acum ne vine vestea că s'au gravat pe el 4 versuri din poetul bolșevic Demian Byedeny, cari cuprind numai insulte la adresa dinastiei Romanovilor.

SCRISORI DELA REDACȚIE.

A. P. Cluj. Versurile D-v. sunt promisiuni, pe care punem temei. Continuăți și mai trimiteți-ne. Aci dăm pentru sentimentele frumoase pe cari le conțin, următoarele :

La Alba Iulia răsună,
Azi strigăte de veselie ;
Din pieptul celor cari s'adună
Mărirea neamului s'o'nvie.

Azi mii de steaguri stau mărețe
Și falfăie suflate'n sbor ;
Azi este sfânta sărbătoare
Când se'nfrățește un' popor.

Un crai veni din răsărit
Sdrobi și lanțuri și robie,
Infăptuiește — ca odată
Mihai — o nouă Românie.

Azi pune-oșelul pe-a sa frunte,
Creiază visul nostru mare ;
Intreagă țara românească
Din unda Tisei, pân'la Mare !

Azi salte-ți inima Române !
Du lumii'ntregi mărirea veste ;
Ai țara ta ș'un rege mare,
Cum altul poate nu mai este !

Ludovica Popa. Abonamentul D-v. este achitat până la 31 Decembrie a. c.

Nicolae Mureșianu. Cei 50 Lei trimiși acum, i-am scris în contul anului viitor.

Valeria Păcurar. Cei 50 Lei trimiși, sunt conțați dela 1 Iulie până la 31 Dec. a. c'

Ghicitori

Ghicitoarea publicată în numărul 20 al revistei noastre se desleagă astfel :

Ne dă lumină
Și totuși nu e de foc,
De o'nțelegi ea e sublimă
Și cu noroc.

Aceasta la rândul ei este o nouă ghicitoare. Ea însemnează : „Invățătura“.

Această ghicitoare a fost desleagată corect numai de *Marioara Crăniceanu* din Cluj.

Publicații noi.

Editura Cartea Românească :

1. Busoiceanu: Figuri și cărți. Prețul 20 Lei.
2. I. D. Barzan: Probleme născute după războiu. Prețul 18 Lei. Carte premiată de Cartea Românească.
3. Guy de Maupassant: Povestiri alese, trad. de Sadoveanu. Prețul 24 Lei.
4. I. S. Caragiale: Teatru, vol. I. Prețul 20 Lei.
5. Vasile Pop: Ce pățește omul bun. Prețul 13,50.
6. Ludovic Leint: Franceza uzuală. Prețul 30 Lei.
7. Ludovic Leint: Deutsches Lesebuch. Prețul 27 Lei.
8. Petre Ispirescu: Făt Frumos cu părul de aur. 2 Lei.
9. M. Eminescu: Proza. Prețul 2 Lei.
10. I. Popovici-Bănățeanu: În lume 2 Lei.
11. Anton Pan: O șezătoare la țară. Prețul 2 Lei.
12. Românii din patru unghiuri. Prețul 3 Lei.

Alte edituri

13. Calendarul Săteanului pe 1923. Editura Krafft, Sibiu.
14. Calendarul Amicului Poporului pe 1923.
15. Almanahul ziarului „Adevărul“ și „Dimineața“ pe 1923. De vânzare pretutindeni. Prețul 20 Lei.
16. Constanța Hodoș: Mântuirea, dramă modernă într'un act. Sibiu. Prețul 3 Lei.
17. Petru Nemoianu: Frima Alba-Iulie, istoricul voluntarilor Români în războiul pentru întregirea neamului.
18. Moartea lui Take Ionescu, un extras din ce s'a scris și vorbit cu ocazia morții lui. Editura Severinul în T.-Severin.

Reviste

19. Țara Noastră Nr. 6 și 7. Director Octavian Goga. Prețul 5 Lei.
20. Gândul nostru Nr. 18. Redactor: Sandu Teleajen.
21. Ramuri Nr. 40-41. Director N. Iorga.
22. Foaia Tinerimii, Nr. 17. Director Vladimir Al. Ionescu.
23. Culisele, revistă literară ilustrată de teatru, muzică și artă. Director: Leonard Paukerow. Apare în Cluj. Piața Unirii Nr. 5.
24. Eroii, revistă. Director N. I. Dumitrescu.
25. Lemnul, organul oficial al Uniunii forestiere din Ardeal. Director Tr. Chirilă, apare în Cluj.

ABONAȚI-VĂ LA

'LUMEA ȘI ȚARA'

foaie ilustrată cu știri de pretutindeni.

Imprimare :

CĂRȚI, BROȘURI, REVISTE, AFIȘE etc.
LUCREAZĂ PROMPT ȘI IEFTIN.

CEREȚI OFERTE LA
TIPOGRAFIA

MARE STOC DE
HÂRTIE PENTRU
BĂNCI.

DEPOZIT DE IMPRIMATE
PENTRU SECRETARIATE
PRETURI ȘI PRIMĂRII.

Dr. S. Bornemisa.

CLUJ — Piața Cuza Vodă, No. 16.

Subsolul Corpului VI. de armată.

MACK'S

KAISER BORAX

in toate gospodă-
riile indispensabile

DE OBȚINUT PREȚUTINDENEA.

Depozit general „GEA” Kraier
soc. p. a. Timișoara.

Intreprindere Electrotehnică
Românească

Teodor Maior

Cluj, Calea Victoriei 7. Telefon 577.

Furnizează: Electromotoare, Dina-
muri, Vase pentru gă-
tit, Feară de călcat, Acumulatori, BECURI
pentru orice tensiune și lumină, diferite
alte aparate electrice și materiale de in-
stalație.

Execută: la comandă orice instalațiuni
de lumină, transmițeri de
fortă atât în loc cât și în provincie, PRO-
IECTE ȘI OFERTE LA CERERE GRATUIT.

Stațiune de încărcat
și reparat acumulatori.

IOAN COSMA

FABRICANT DE FUNII
CLUJ, STR. TAMAȘ (GALAMB) 14.

Primește orice comandă în ce
privește brânza aceasta pre-
cum și orice funii pentru eco-
nomie.

PÂRGHII DE MOARĂ PRECUM ȘI FU-
NII DE TRANSMISIUNE SPECIALE.

Au sosit ultimele modele de pă-
lării fine „Borsalino” și „Habig”

la **Regele pălăriilor Cluj,**
Piața Unirii 17. Albituri pen-
tru domni se află permanent.

9-10

Uzina electrică a orașului
conducerea societății

„Ganz”

Cluj, Calea Reg. Ferdinand
39. (Palatul Széky)

— Telefon Nr. 408. —

Execută instalații electrice și trans-
misiuni de curent. Pe comandă livrează
instalații de motoare electrice. Lam-
padare și materiale pentru instalații
permanente în depozit. — 17-21.

Cele mai preferite beuturi ale amatorilor de bere:

CALITATEA NEINTRECUTĂ
A BEREI ALBE

ȘI A BEREI BRUNE
SPECIALĂ

MONOSTOR CĂLUGĂRUL

SE CAPĂTĂ PREȚUTINDENI.

2-20

**PRIMA SOCIETATE ARDELEANA
DE ASIGURĂRI GENERALE**

CLUJ, PIAȚA UNIRII No. 8.

(FOSTA BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE ROMÂNIA.)
CAPITAL SOCIAL DEPLIN VĂRSAT
LEI 10.000.000.

Contractează asigurări de Incendiu, Grindină, Accidente, Efracție, Transport,
Răspunderi Civile și asupra Vieții, în cele mai avantajoase condițiuni.

Agenții principale: Alba-Iulia, Arad, Brașov, Cluj, Ora-
dea Mare, Satu Mare, Sibiu, Timișoara, Târgul-Mureș.

10-12

Louis DÉRI, Blănar

CLUJ, — Strada Memorandului 3.

Tot felul de blănuri
de primul rang.

Prețuri solide!

8-10

Aviz!

Azi cea mai de lipsă învățatură
este cum se face bine împărțirea
pământului. Învățatura aceasta
se găsește în broșura:

**Cum vei ajunge
și tu la pământ**

de viteazul țaran

ION BARBA-MIRESII,

care a fost ostaș 9 ani în răz-
boi. Se poate comanda la autor
în CLUJ, Piața Cuza Vodă No. 16.
Prețul 4 Lei. — Poșta 2 Lei.

Total 6 Lei.

**Pretorii,
Primarii,
Secretarii comunali**

pot cumpăra imprimatele
de lipsă cu bucata numai

la

la
Tipografia

Dr. S. Bornemisa

Cluj — Piața Cuza Vodă, 16